

EXPRES-ANALIZĂ

**Scenarii posibile pentru stabilirea datei alegerilor
locale generale din 2015**

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul expres-analizei poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Această expres-analiză este realizată în cadrul activităților de informare și educație civică desfășurate de către Efortul de Monitorizare Promo-LEX sub egida Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. Efortul de Monitorizare a beneficiat de asistența tehnică din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI) și a fost susținută financiar de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare (USAID), National Endowment for Democracy (NED). Opiniile exprimate în această expres-analiză aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Data alegerilor locale generale în Republica Moldova este un subiect actual, discutat pe larg în societate. Diverși politicieni s-au antrenat în ipoteze speculative cu privire la data alegerilor locale generale și posibilitatea amânării acestor alegeri pe un termen nedefinit. Astfel, Asociația Promo-LEX prezintă 3 scenarii de bază posibile în stabilirea și organizarea alegerilor locale generale. Alte scenarii derivă din cele trei menționate aici. Menționăm că analiza are la bază principiul continuității și al reprezentativității puterii în stat precum și metoda analogiei.

Aplicarea principiului continuității denotă că puterea în stat poate fi prelungită pentru o perioadă determinată de timp, chiar dacă a expirat mandatul, legalizând funcția de „interimat al alesului poporului”. Totodată, conform principiului reprezentativității, aleșii poporului dispun de un mandat limitat, iar după expirare aceștia mai pot exercita mandatul o perioadă determinată de timp. Metoda analogiei ne oferă posibilitatea să tragem anumite concluzii și deducții, realizând o similitudine între prevederile generale de organizare a alegerilor, atât parlamentare cât și locale.

Coroborate, principiile menționate **oferă posibilitatea exercitării „interimatului” funcției de ales al poporului pentru o perioadă foarte scurtă de timp, necesară exclusiv pentru organizarea alegerilor.** În situația alegerilor deputaților în Parlament, adică organul reprezentativ suprem, este fixat termenul maxim de „interimat al alesului poporului” după care survine posibilitatea aplicării sancțiunii penale pentru uzurparea puterii de stat. Termenul respectiv este fixat în art. 76 din Codul Electoral, care menționează că alegerile pot fi desfășurate în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului Parlamentului. Acest termen maxim de 3 luni de zile, aplicabil alesului poporului în organul reprezentativ suprem, nu poate fi extins altor aleși ai poporului, în speță consilierilor locali/raionali și primarilor. Respectiv nici „interimatul” pentru aceste persoane nu poate depăși termenul de 3 luni de zile, după care la fel poate surveni aplicarea sancțiunii penale pentru uzurparea puterii.

La momentul actual dispunem de peste 900 de administrații publice locale pentru care poporul și-a delegat reprezentanți: primari, consilieri locali și raionali aleși în cadrul alegerilor locale generale din 5 și 19 iunie 2011. Toți acești reprezentanți au început să-și exercite mandatul la date diferite comparativ cu deputații în Parlament, care practic au început exercitarea mandatului concomitent. Din acest considerent în analiza de mai jos vom încerca să ne conducem de regula primului intrat în exercitarea mandatului și nu a ultimului. Argumentul de bază constă în faptul că din momentul în care a expirat termenul de 3 luni de zile pentru cel puțin o parte din aleșii poporului, asupra lor planează suspiciunea de uzurpare a puterii în cazul în care vor adopta anumite decizii.

Reiterând aceste constatări, considerăm că reperul de la care trebuie să înceapă calculul este data la care expiră mandatul Parlamentului. Prin analogie, aceste repere de timp vor fi suprapuse alegerilor locale generale, pentru a deduce timpul în care pot fi organizate următoarele alegeri locale generale. În acest context, data la care expiră mandatul Parlamentului este întrebarea de bază la care urmează să răspundem, pentru a ști cu exactitate data de la care începem calculele pentru alegerile locale generale. La acest capitol, opiniile juriștilor dar și a politicienilor diferă și sunt interpretabile.

- **Scenariul nr. 1 - Mandatul Parlamentului este legat de mandatul deputatului care este exercitat din momentul alegerii**

Aceste calcule au fost elaborate prin analogie cu alegerile parlamentare

Argument - potrivit art. 2 alin. 4 din Legea despre statutul

deputatului în Parlament: **deputații intră în exercitarea mandatului din momentul alegerii cu condiția validării lui ulterioare.** În acest caz, reperul de timp este legat de data alegerilor anterioare. Pornind de la faptul că data precedentelor alegeri locale generale a avut loc la 5 iunie 2011, vom considera data respectivă drept reper de timp pentru acest scenariu. Potrivit primului scenariu, alegerile locale generale ar urma să fie organizate în intervalul 5 iunie 2015 – 4 septembrie 2015, **acest scenariu fiind susținut de juriștii Promo-LEX și confirmat de istoricul desfășurării alegerilor locale generale anterioare.**

- **Scenariul nr. 2 - Mandatul Parlamentului este legat de data validării mandatului deputatului**

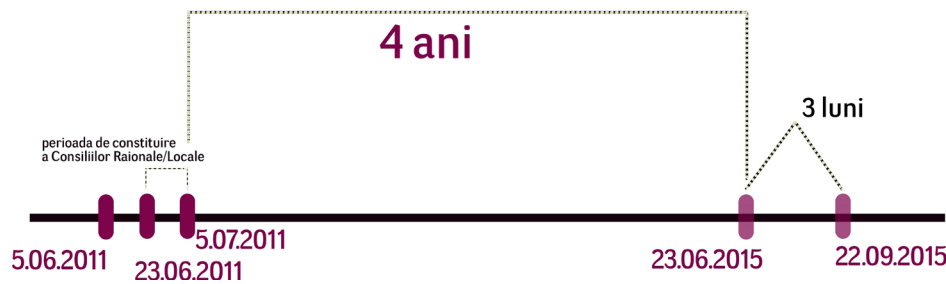
Aceste calcule au fost elaborate prin analogie cu alegerile parlamentare

Argument – prevederile aceluiași art. 2 alin. 4 din

Legea despre statutul deputatului în Parlament: deputații intră în exercitarea mandatului din momentul alegerii cu condiția validării lui ulterioare. În context, mandatul este condiționat de validarea acestuia și respectiv unii juriști consideră că odată fiind îndeplinită condiția respectivă, mandatul este considerat legal. Mandatele deputaților sunt validate prin aviz de către Curtea Constituțională. Prin analogie, drept reper de timp în cazul alegerilor locale generale, ar servi data la care au fost validate mandatele primului consiliu local. Totuși, pornind de la faptul că practic este imposibil de stabilit data la care au fost validate mandatele de consilier în fiecare din cele peste 900 consilii locale sau raionale, vom opera cu termenul maxim prevăzut de lege pentru această procedură. În context, potrivit art. 58 Cod Electoral, BESV au la dispoziție cel mult 18 ore (de la închiderea secției de votare) pentru totalizarea rezultatelor votării. Ulterior, Consiliile Electorale de Circumscripție au la dispoziție cel mult 48 ore (la fel din momentul închiderii secțiilor de votare) pentru transmiterea procesului verbal de totalizare a alegerilor către organul competent – după caz instanța de judecată sau CEC. După cum observăm, primul termen de 18 ore este absorbit de cel de-al doilea termen de 48 ore, cu care, din acest considerent, vom opera. În continuare, instanța de judecată sau CEC au la dispoziție cel mult 10 zile pentru confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor. Asta înseamnă că de la data la care au fost organizate alegerile precedente se mai adaugă 12 zile – termen maxim oferit organelor abilitate să valideze rezultatele alegerilor. Potrivit acestui scenariu, alegerile locale generale ar urma să fie organizate în intervalul 17 iunie 2015 – 16

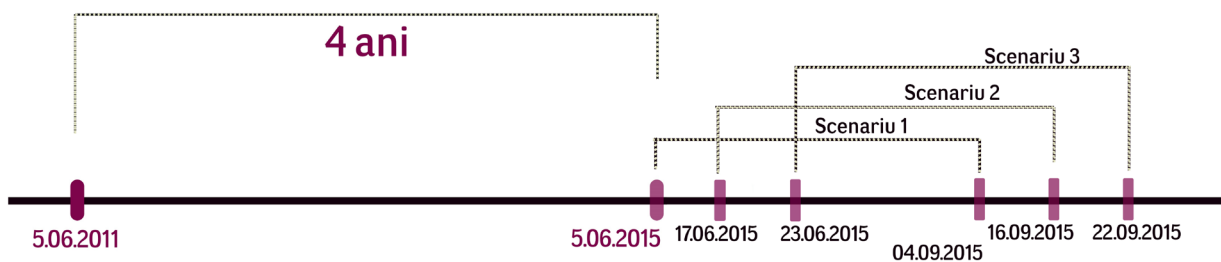
septembrie 2015.

- Scenariul nr. 3 - Mandatul Parlamentului este legat de data constituirii Parlamentului

Aceste calcule au fost elaborate prin analogie cu alegerile parlamentare

Argument – prevederile art. 3 din Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, potrivit căruia Parlamentul se consideră legal constituit din data ședinței de constituire. O analogie poate fi făcută și în cazul consiliilor locale sau raionale. Totuși, la acest capitol este mai complicat de stabilit cu exactitate reperul de timp, deoarece sunt peste 900 consilii locale sau raionale constituite la date diferite. În context, putem lua drept bază Hotărârea CEC nr.315 din 22 iunie 2011, prin care a fost stabilit graficul convocării în prima ședință a unor consilii raionale și municipale. Potrivit hotărârii menționate, primele ședințe de constituire au început la 23 iunie 2011 și au avut loc până la 5 iulie 2011. Respectiv, potrivit acestui scenariu, alegerile locale generale ar urma să fie organizate în perioada 23 iunie 2015 – 22 septembrie 2015. Evident, până la 23 iunie 2011 ar putea fi organizate ședințe de constituire pentru consiliile locale, dar din cauza lipsei de informație la acest subiect operăm cu informațiile disponibile doar pentru consiliile raionale.

Aceste calcule au fost elaborate prin analogie cu alegerile parlamentare

- Alte scenarii posibile

Cele trei scenarii descrise mai sus pot fi ajustate și modificate. Unul din argumentele principale ar servi turul II de scrutin în cadrul alegerilor locale generale. Totuși nu suntem adepții operării cu date legate pentru turul II din considerentul deja explicat mai sus, adică planarea suspiciunilor de uzurpare pentru acei aleși ai poporului care au intrat între timp în exercitarea mandatului după primul tur de scrutin și ar putea adopta anumite decizii în afara termenului de „interimat”.

În ultimul timp se vehiculează tot mai des ipoteza cu privire la reformarea structurii administrației publice locale și amânarea alegerilor locale generale pe un termen nedefinit care ar permite implementarea reformei respective.

Atragem atenția că la momentul de față potrivit art.15 alin.3 din Legea cu privire la administrația publică locală mandatul consiliului poate fi prelungit dor prin lege organică și doar în caz de război sau catastrofă. Corespunzător alte motive legale care ar permite prelungirea mandatului la momentul de față nu există, iar reformarea structurii administrației publice locale nu este un argument legal în acest sens.

- Istoricul scrutinelor locale generale precedente:

Prin Hotărârea Parlamentului Nr. 128 din 20.03.2003 (data intrării în vigoare 20.03.2003) s-a stabilit 25 mai 2003 - data alegerilor locale generale;

Prin Hotărârea Parlamentului Nr. 77 din 23.03.2007 (data intrării în vigoare 23.03.2007) s-a stabilit 3 iunie 2007 - data alegerilor locale generale;

Prin Hotărârea Parlamentului Nr. 51 din 31.03.2011 (data intrării în vigoare 04.04.2011) s-a stabilit 5 iunie 2011 - data alegerilor locale generale.

- Concluzii:

Pornind de la principiile continuității și reprezentativității puterii de stat, analizând cadrul legal care nu stabilește expres termenul de desfășurare al alegerilor locale generale și aplicând analogia dreptului și luând în considerare și termenele de stabilire a datei alegerilor locale pentru scrutinele precedente, deducem că alegerile locale generale urmează să fie organizate în intervalul 5 iunie 2015 – 4 septembrie 2015. Parlamentul urmează să stabilească data alegerilor cu cel puțin 60 de zile înainte de alegeri.

Declarațiile politice privind posibilitatea extinderii mandatului aleșilor locali în afara termenelor menționate în această analiză nu au un suport legal, ori potrivit art.15 alin.3 din Legea cu privire la administrația publică locală mandatul consiliului poate fi prelungit dor prin lege organică și doar în caz de război sau catastrofă.

- Recomandări:

Pentru a evita speculațiile și interpretările privind stabilirea datei alegerilor locale generale, Parlamentul urmează cât mai devreme posibil să adopte Hotărârea prin care stabilește data alegerilor.

Înainte de adoptarea hotărârii respective, Parlamentul urmează să opereze modificări la Codul Electoral și alte acte legislative solicitate de societatea civilă pentru a evita deficiențele, lacunele și situațiile conflictuale descrise în rapoartele de monitorizare.

11 martie 2015

Programul Monitorizare Procese Democratice,
Asociația Promo-LEX